

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

22.01.2018 № 74

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
13 лютого 2018 р.
за № 165/31617

Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів

Відповідно до [пункту 2](#) постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 373 "Про затвердження Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів" та пункту 3 [Плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016-2020 роки](#), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 1077-р,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити [Методику розроблення професійних стандартів](#), що додається.
2. Директорату розвитку ринку праці та зайнятості (О. Савенко) забезпечити подання цього наказу в установленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра О. Крентовську.

Міністр

А. Рева

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
соціальної політики України
22.01.2018 № 74
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
13 лютого 2018 р.
за № 165/31617

МЕТОДИКА розроблення професійних стандартів

I. Загальні положення

1. Ця Методика визначає загальні вимоги розроблення професійних стандартів з метою надання методичної допомоги роботодавцям, їхнім організаціям та об'єднанням, галузевим (міжгалузевим) радам, центральним органам виконавчої влади, науковим установам, іншим заінтересованим суб'єктам у забезпеченні єдиного підходу та дотримання об'єктивності під час розроблення професійних стандартів та забезпечення якості проведення їх перевірки.

2. У цій Методиці терміни вживаються у таких значеннях:

вид професійної діяльності - сукупність видів трудової діяльності, що мають спільну інтеграційну основу та передбачають подібний перелік компетентностей (здатностей) для їх виконання;

вид трудової діяльності - складова частина виду професійної діяльності, сформована цілісним набором трудових функцій та необхідних для їх виконання компетентностей;

загальні компетентності - універсальні компетентності, що не залежать від предметної сфери, є важливими для успішної професійної та соціальної діяльності особи;

кваліфікація - визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);

кваліфікація повна - повний перелік компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом, які особа набула та здатна продемонструвати;

кваліфікація часткова - частина компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом, які особа набула та здатна продемонструвати;

компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність;

одиниця професійного стандарту - структурний елемент професійного стандарту, що містить розгорнуту характеристику трудової функції, яка є цілісною, завершеною, відносно автономною та значущою для певного виду трудової діяльності;

професійна кваліфікація - визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність;

професійна назва роботи - певні подібні завдання та обов'язки, що виконані, виконуються чи мають бути виконані однією особою. Професійна назва роботи є складовою професії та, як правило, збігається з однією чи декількома трудовими функціями (одинацями професійного стандарту);

професійні компетентності - сукупність знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості, що забезпечують здатність виконувати на певному рівні трудові функції, визначені відповідним професійним стандартом;

професійний стандарт - затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій;

професія - сукупність подібних видів робіт/занять, що передбачає відповідну підготовку та здобуття певних кваліфікацій;

розробники професійних стандартів - роботодавці, їхні організації та об'єднання, галузеві (міжгалузеві) ради, професійні асоціації, центральні органи виконавчої влади, наукові установи, інші заінтересовані суб'єкти;

суб'єкти перевірки - інституції, які перевіряють проект професійного стандарту щодо дотримання вимог [Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів](#) під час підготовки проекту професійного стандарту і відповідності Методиці розроблення професійних стандартів;

трудова дія - найпростіша трудова операція (робота), яку здійснює працівник для виконання окремої трудової функції;

трудова функція - складова частина виду трудової діяльності, що являє собою інтегрований (відносно автономний) набір трудових дій, що визначається технологічним процесом та передбачає наявність компетентностей, необхідних для їх виконання;

функціональний аналіз - поетапне виявлення і послідовний опис ієрархії трудових функцій у сфері трудової (професійної) діяльності; аналіз трудових функцій, які має бути виконано для досягнення основної мети виду економічної (професійної) діяльності.

Інші терміни, зазначені у цій Методиці, вживаються у значеннях, наведених у [Кодексі законів про працю України](#), Законах України "[Про оплату праці](#)", "[Про освіту](#)", "[Про професійно-технічну освіту](#)", "[Про професійний розвиток працівників](#)", "[Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності](#)", постановвах Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року [№ 373](#) "Про затвердження Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів", від 23 листопада 2011 року [№ 1341](#) "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій", Національному класифікаторі України [ДК 003:2010](#) "Класифікатор професій", затвердженому наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 липня 2010 року [№ 327](#) Національному класифікаторі України [ДК 009:2010](#) "Класифікація видів економічної діяльності", затвердженому наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11 жовтня 2010 року [№ 457](#).

3. Принципами розроблення професійних стандартів є:

оцінювання вимог до загальних та професійних компетентностей певних трудових функцій та використання єдиних критеріїв їх формування;

об'єктивність визначення назв, змісту та обсягу трудових функцій за видами трудової діяльності;

можливість вертикального та горизонтального розміщення кваліфікацій, присвоєних на підставі відповідності результатів навчання особи вимогам освітніх програм/стандартів, розроблених з урахуванням положень професійного стандарту, на всіх рівнях Національної рамки кваліфікації (далі - НРК) (за видом економічної діяльності);

урахування успішного міжнародного досвіду країн.

4. Розроблення професійного стандарту запроваджується залежно від потреби роботодавців у кваліфікованій робочій силі, її розподілу за робочими місцями (посадами), форм зайнятості та умов праці для окремої професії, за якою присвоюється повна кваліфікація, або для групи споріднених професій (професійних назв робіт, посад) у певній сфері професійної діяльності, або для окремих (однієї чи декількох) трудових функцій, за якими присвоюються часткові кваліфікації.

Професійні стандарти розробляються за найбільш перспективними, запитуваними видами трудової (професійної) діяльності, професіями та кваліфікаціями, які користуються попитом на ринку праці.

Під час розроблення професійного стандарту необхідно дослідити та проаналізувати поточну ефективну трудову (професійну) діяльність, яку підтверджують експертним опитуванням досвідчених працівників у певній сфері професійної діяльності (далі - експерти).

Якість інформаційного наповнення професійного стандарту, зокрема забезпечення повноти та актуальності інформації, полягає в неупередженому ставленні експертів дотрудових функцій певного виду трудової діяльності, чіткому та зрозумілому тлумаченні основних термінів і понять.

5. Професійні стандарти використовуються у сферах:

1) освіти для:

розроблення освітніх програм/стандартів та навчально-методичних матеріалів для всіх форм і видів освіти, навчання працівників на виробництві, підготовки педагогічних/науково-педагогічних працівників;

розроблення стандартів оцінювання результатів навчання, присвоєння здобувачам професійних кваліфікацій, оцінювання відповідності отриманих професійних кваліфікацій працівників, випускників закладів освіти;

проведення процедур підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб;

формування єдиних критеріїв оцінювання компетентностей здобувачів професійних кваліфікацій, незалежно від шляхів (формальна чи неформальна освіта, неформальне чи інформальне (спонтанне) навчання) їх отримання;

професійної орієнтації населення, в тому числі учнів і студентів закладів освіти, працівників та безробітних;

2) управління персоналом для:

визначення вимог до кваліфікаційних і спеціальних знань працівників, їхніх завдань, обов'язків та спеціалізації;

створення умов для професійного розвитку працівників та підвищення якості їхньої праці;

нормування праці;

визначення посадових (робочих) завдань та обов'язків працівників, планування їхнього професійного зростання, розроблення посадових (робочих) інструкцій (за потреби);

організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, у тому числі шляхом неформального навчання та підтвердження результатів неформального навчання;

впливу на формування вимог до продуктивності праці та виробництва продукції (надання послуг);

підбору, укомплектування штату працівниками;

обґрунтування рішень, що ухвалюються за результатами атестації, сертифікації працівників;

тарифікації, категоріювання посад і професій (за потреби);

розроблення стандартів підприємства, організації, установи;

формування систем щодо мотивації та стимулювання персоналу;

групування професійних кваліфікацій, які застосовуються на підприємстві, в організації, установі, за рівнями НРК чи відповідної галузевої рамки кваліфікацій;

встановлення єдиних вимог до змісту та якості професійної діяльності, узгодження назв професій (професійних назв робіт, посад), упорядкування видів трудової діяльності.

II. Структура та зміст професійного стандарту

1. Структурування змісту професійного стандарту базується на компетентнісному підході, який передбачає формування вимог до знань, умінь і навичок працівника, що забезпечують якісне виконання основних трудових функцій у відповідній сфері професійної діяльності.

Структурними елементами професійного стандарту є трудові функції, професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій), загальні компетентності, предмети та засоби праці, вимоги до знань, умінь і навичок працівника тощо.

Загальні компетентності, які є важливими для соціально-трудова відносин особи в різних сферах та для її особистісного розвитку, у структурі професійного стандарту виділяються окремо.

Цей підхід зорієнтований на безпосереднє використання професійних стандартів під час розроблення освітніх програм/стандартів і навчальних модулів (наприклад, одна трудова функція - одна освітня програма (один модуль), під час атестації та сертифікації персоналу, оцінювання та присвоєння професійних кваліфікацій, коли встановлюється рівень компетентності (здатності) особи виконувати одну трудову функцію чи їх набір.

2. Результати дослідження трудових функцій оформлюються у вигляді проекту професійного стандарту, який повинен мати такі складові частини:

1) загальні відомості професійного стандарту:

основна мета професійної діяльності;

назва виду економічної діяльності, секції, розділу, групи та класу економічної діяльності та їхній код (згідно з Національним класифікатором України [ДК 009:2010](#) "Класифікація видів економічної діяльності");

назва виду професійної діяльності та її код (згідно з Національним класифікатором України [ДК 003:2010](#) "Класифікатор професій");

назва професії (професійної назви роботи) та її код (згідно з Національним класифікатором України [ДК 003:2010](#) "Класифікатор професій");

узагальнена назва професії (за потреби);

професійна кваліфікація (зазначається професійна кваліфікація чи професійна кваліфікація за розрядом (класом, категорією, групою) або назва професійної кваліфікації);

вимоги до державної сертифікації (за потреби);

назви типових посад (за потреби);

місце професії (посади, професійної назви роботи) в організаційно-виробничій структурі підприємства (установи, організації);

умови праці (за потреби);

засоби захисту (за потреби);

умови допуску до роботи за професією (за потреби);

документи, що підтверджують професійну та освітню кваліфікацію, її віднесення до рівня НРК;

2) навчання та професійний розвиток (за потреби):

первинна професійна підготовка (назва кваліфікації);

перепідготовка (назва кваліфікації);

підвищення кваліфікації з присвоєнням нового рівня освіти (назва кваліфікації);

підвищення кваліфікації без присвоєння нового рівня освіти (назва кваліфікації);

спеціальне, спеціалізоване навчання (назва кваліфікації);

3) нормативно-правова база, що регулює відповідну професійну діяльність;

4) загальні компетентності;

5) перелік трудових функцій (умовні позначення трудових функцій);

6) опис трудових функцій (трудова функція; предмети і засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, продукти, інструмент (за потреби); професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій), знання, уміння та навички);

7) дані щодо розроблення та затвердження професійного стандарту:

розробник професійного стандарту;

суб'єкт перевірки професійного стандарту;

дата затвердження професійного стандарту;

дата внесення професійного стандарту до Реєстру професійних стандартів;

рекомендована дата наступного перегляду професійного стандарту.

III. Порядок розроблення проекту професійного стандарту

1. Розроблення проекту професійного стандарту відбувається за етапами розроблення та затвердження професійних стандартів, визначеними [Порядком розроблення та затвердження професійних стандартів](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 373 (далі - Порядок), а саме:

1) прийняття рішення про розроблення проекту професійного стандарту, подання та реєстрація заявки на його розроблення.

Для прийняття рішення про розроблення проекту професійного стандарту його розробник вивчає фактичний стан та перспективи застосування виду трудової (професійної) діяльності, доцільність розроблення професійного стандарту.

Для цього розробник збирає наявну та доступну інформацію за Переліком питань для вивчення фактичного стану та перспектив застосування виду трудової (професійної) діяльності (далі - Перелік питань) згідно з [додатком 1](#) до цієї Методики.

Цю інформацію може бути використано під час ухвалення рішення щодо розроблення професійного стандарту та заповнення структури проекту професійного стандарту.

На цьому підготовчому етапі розробник визначається щодо розроблення проектів професійних стандартів за окремою професією чи групою близьких за змістом, характером і складністю професій, назви яких, як правило, збігаються із назвами повних кваліфікацій до них.

Після прийняття рішення про розроблення проекту професійного стандарту його розробник подає суб'єкту перевірки заявку на розроблення професійного стандарту за формою, наведеною у додатку до [Порядку](#);

2) формування робочої групи та підготовка проекту професійного стандарту.

Після надходження повідомлення про реєстрацію заявки на розроблення проекту професійного стандарту розробник утворює робочу групу, до складу якої відповідно до [Порядку](#) включаються представники роботодавців, їхніх організацій та об'єднань, профспілок, їхніх організацій та об'єднань. До складу групи також можуть входити (за згодою) інші фахівці у сфері економічної діяльності, для якої розробляється професійний стандарт. Також залучаються експерти, фахівці виробничо-технологічного спрямування (керівники, майстри, бригадири, технологи, начальники відділів (цехів) та інших структурних підрозділів тощо), фахівці у сфері управління персоналом, експерти відповідного професійного спрямування (за згодою).

Перед початком роботи робочої групи розробник може організовувати для її членів навчання щодо структури, порядку та принципів функціонального аналізу трудових дій/функцій, підходів до описування загальних відомостей та інших складових професійного стандарту, інструментарію для функціонального аналізу (анкет для опитування, форм і таблиць для одержання необхідної інформації) тощо.

Перед початком функціонального аналізу трудових функцій робоча група аналізує, узагальнює та вносить до структури проекту професійного стандарту інформацію, у тому числі зібрану за Переліком питань.

На першому етапі функціонального аналізу робоча група збирає інформацію щодо:

трудова функції, які виконують працівники за певним видом професійної діяльності чи за професією/професійною назвою роботи. Слід відбирати лише ті трудові функції, які виконують працівники саме в цій сфері професійної діяльності чи за професією, а не посадові/робочі завдання та обов'язки, які мають суттєві відмінності на різних підприємствах;

технології виробництва, переліку предметів та засобів праці, обладнання, устаткування, продуктів, матеріалів та інструментів праці, що застосовуються в певному виді професійної діяльності чи безпосередньо за професією;

положень чинних галузевих регламентів, нормативних документів, які визначають вимоги до змісту та якості професійної діяльності;

загальних компетентностей (соціальних, комунікативних, особистісних, етичних, екологічних тощо);

професійних компетентностей (специфічних для певної професійної сфери, пов'язаних із спеціальними знаннями у цій сфері);

вимог, які висуваються до знань, умінь, навичок та інших компетентностей працівників;

вимог до працівників певного виду професійної діяльності чи професії щодо рівня кваліфікації, медичних протипоказань для роботи, досвіду роботи, рівня освіти, наявності сертифікатів щодо присвоєння професійних кваліфікацій визнаних кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом, додаткових вимог до виконання трудових функцій тощо.

На другому етапі функціонального аналізу робоча група формує перелік трудових функцій та трудових дій/операцій, що входять до них, з використанням інформації, отриманої на першому етапі цього аналізу.

Для цього члени робочої групи **шляхом голосування** групують трудові дії/операції за подібністю, складністю, взаємозв'язком у трудові функції.

Є такі способи групування трудових функцій:

лінійний (проведення підготовчих дій до технологічного процесу приготування страв, кулінарних виробів та напоїв, проведення технологічного процесу приготування страв, кулінарних виробів і напоїв тощо);

циклічний (організація робочого місця, дотримання вимог технологічного процесу);

за методами й процесами, що використовуються;

за характером дій та їхнім результатом;

за характеристикою продукції та визначенням якості готової продукції.

Вибір способу групування залежить від виду професійної діяльності. Рішення щодо вибору способу групування приймається більшістю голосів членів робочої групи.

Після проведеної роботи назви трудових функцій разом із трудовими діями/операціями, що їх формують, вносяться до переліку трудових функцій і трудових дій/операцій, що входять до них, за формою, наведеною у таблиці 1.

Таблиця 1

Перелік трудових функцій і трудових дій/операцій, що входять до них

№ з/п	Трудові функції	Трудові дії/операції
1		
2		
3		
...		

На третьому етапі функціонального аналізу робоча група проводить експертне опитування серед експертів певної сфери професійної діяльності щодо оцінювання частоти застосування та важливості кожної трудової функції з метою можливого доповнення цього переліку.

Оцінювання трудових функцій проводиться за шкалою згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання трудових функцій

Частота використання	Важливість трудової функції		
	не дуже важлива	важлива	дуже важлива
Ніколи	0	0	0
Орієнтовно раз на місяць або рідше	1	4	7
Орієнтовно раз на тиждень	2	5	8
Щоденно або майже щоденно	3	6	9

Результати оцінювання трудових функцій експерти зазначають у таблиці 3.

Опитування експертів проводиться за допомогою анкети № 1. Зразки анкет № 1 та № 2 наведено у [додатку 2](#) до цієї Методики.

Таблиця 3

Результати оцінювання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Трудові дії/операції	Оцінка значущості трудової функції (бал за шкалою оцінювання трудових функцій)
1			
2			
3			
...			

Після опитування за кожною трудовою функцією члени робочої групи розраховують середній бал як середнє арифметичне за всіма оцінками експертів.

Наприклад, якщо три експерти оцінили трудову функцію відповідно 4, 5 та 6 балами, то середнє арифметичне становитиме 5 балів ($4 + 5 + 6 = 15 : 3$). Усі трудові функції, оцінені 0-2 балами, вважаються для проекту професійного стандарту несуттєвими та не включаються до нього. У складних виробничих процесах несуттєвими можуть бути трудові функції, що мають 3, 4 чи 5 балів. "Прохідний" бал шкали члени робочої групи визначають шляхом голосування.

На четвертому етапі функціонального аналізу робоча група формує остаточний варіант переліку трудових функцій шляхом їх послідовного розміщення. Після цього для кожної трудової функції формується перелік предметів і засобів праці, необхідних для виконання трудових функцій (таблиця 4).

Для робітничих професій (за потреби) перелік предметів і засобів праці (обладнання, устаткування, продукти, матеріали та інструмент), необхідних для виконання трудових функцій, може бути деталізовано (таблиця 5).

Для цієї роботи використовується інформація, отримана на першому етапі функціонального аналізу. Результати цієї роботи зазначаються у таблиці 4 або таблиці 5 відповідно.

Таблиця 4

Перелік предметів і засобів праці, необхідних для виконання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Необхідні предмети праці	Необхідні засоби праці
1			
2			
3			
...			

Таблиця 5

Перелік предметів і засобів праці (обладнання, устаткування, продукти, матеріали та інструмент), необхідних для виконання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Необхідне обладнання, устаткування	Необхідні продукти, матеріали	Необхідний інструмент
1				
2				
3				
...				

Під час проведення експертного опитування щодо переліку предметів і засобів праці, необхідних для виконання трудових функцій, робоча група використовує анкету № 2. За потреби перелік предметів і засобів праці, необхідний для виконання трудових функцій, деталізується шляхом визначення необхідного обладнання, устаткування, продуктів, матеріалів та інструменту.

На п'ятому етапі функціонального аналізу робоча група визначає професійні компетентності, знання, уміння та навички за кожною компетентністю, необхідні для виконання відповідної трудової функції.

Члени робочої групи під час визначення професійних компетентностей для трудових функцій використовують такі критерії:

назва має бути чіткою, стислою, неповторюваною та зрозумілою. Назва професійної компетентності може відповідати назві трудової дії, також кілька трудових дій можуть об'єднуватися в одну компетентність. Одним із критеріїв подібності трудових дій є близькість значень середніх балів, отриманих за оцінюванням експертів;

назва професійної компетентності починається із стверджувальних дієслів (здати розробляти, готувати, захищати, знімати, проводити тощо);

професійна компетентність (за трудовою дією або групою трудових дій) має бути зрозумілою, зокрема у разі її використання надалі під час розроблення освітньої програми/стандарту, навчального модуля та стандарту оцінювання результатів навчання. Визначаються лише ті професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій), за якими можна оцінювати здобувачів професійних кваліфікацій (наприклад, компетентності "керувати підлеглими", "надавати консультації клієнтам", "взаємодіяти з партнерами" не варто застосовувати через їхню неконкретність і складність (неможливість) розробити критерії (нормативи) оцінювання або через відсутність результатів навчання за ними);

для визначення та формування професійних компетентностей у професійному стандарті використовуються матеріали, отримані на першому етапі функціонального аналізу.

Після цього для кожної трудової функції робоча група визначає перелік професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), необхідних для виконання трудових функцій, і зазначає їх у таблиці 6.

Таблиця 6

Перелік професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), необхідних для виконання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)
1		
2		
3		
...		

Перелік професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), необхідних для виконання трудових функцій, разом з переліком предметів і засобів праці, необхідних для виконання трудових функцій, робоча група надає для проведення експертного опитування.

Для цього робоча група використовує анкету № 2.

Після визначення професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), предметів і засобів праці робоча група формує загальні компетентності (соціальні, комунікативні, особистісні, екологічні, етичні тощо).

Загальні компетентності (наприклад, володіти професійною термінологією; діяти в нестандартних ситуаціях; працювати в команді; дотримуватися професійної етики; запобігати конфліктним ситуаціям тощо) виділяються окремою складовою частиною у структурі проекту професійного стандарту.

Після цього робоча група визначає знання, уміння та навички, необхідні для виконання відповідної трудової функції.

Перелік знань, умінь і навичок визначається таким способом:

шляхом використання в цій роботі матеріалів, отриманих на першому етапі функціонального аналізу, та зазначенням їх у таблиці 7;

за допомогою анкетування експертів, які залучалися до попередніх опитувань (анкета № 2).

Експерти можуть погодити/спростувати чи доповнити інформацію, підготовлену робочою групою.

Таблиця 7

Перелік знань, умінь і навичок за певною компетентністю, необхідних для виконання відповідної трудової функції

№ з/п	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Необхідні знання	Необхідні уміння та навички
1				
2				
3				
...				

Після узагальнення результатів експертного опитування робоча група більшістю голосів затверджує остаточну редакцію переліку знань, умінь та навичок за певною компетентністю, необхідних для виконання відповідної трудової функції, та розпочинає роботу з розроблення проекту професійного стандарту;

3) громадське обговорення, перевірка та затвердження професійного стандарту.

Громадське обговорення проекту професійного стандарту, перевірка щодо дотримання вимог [Порядку](#) під час підготовки проекту професійного стандарту і відповідності зазначеного проекту цій Методиці та затвердження професійного стандарту здійснюються відповідно до положень [Порядку](#).

2. Приклади оформлення професійних стандартів наведено в [додатках 3](#) та [4](#) до цієї Методици.

3. Зразок оформлення та наповнення професійного стандарту наведено у [додатку 5](#) до цієї Методики.

Генеральний директор
Директорату розвитку
ринку праці та зайнятості

О. Савенко

ПЕРЕЛІК
питань для вивчення фактичного стану та перспектив застосування виду трудової
(професійної) діяльності

1. Розробникам професійного стандарту перед поданням суб'єкту перевірки заявки на розроблення професійного стандарту рекомендується:

вивчити фактичний стан та перспективи застосування відповідного виду трудової (професійної) діяльності, для якої передбачається розроблення професійного стандарту;

зібрати загальну та додаткову інформацію про професію (професійні назви роботи, посади), доцільність розроблення професійного стандарту, ризики та переваги від запровадження певного професійного стандарту у практичній діяльності;

вивчити іншу інформацію, необхідну для наповнення структури проекту професійного стандарту.

2. Перелік питань для вивчення фактичного стану та перспектив застосування виду трудової (професійної) діяльності:

1) розмір і профіль професійного сегмента ринку праці, географічне розташування профільних підприємств.

Ця інформація важлива, зокрема, для визначення бази дослідження (вивчення думок провідних фахівців та профільних працівників), проведення соціологічних опитувань (інтерв'ювання).

Вивчається інформація щодо чисельності працівників, зайнятих у певній сфері трудової (професійної) діяльності, відповідного попиту та пропозиції на ринку праці. Дані беруться із статистичної інформації Державної служби статистики; реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування; форм звітності державної служби зайнятості; матеріалів організацій роботодавців та їхніх об'єднань, організацій профспілок та їхніх об'єднань тощо;

2) тенденції розвитку відповідного професійного сегмента ринку праці.

Виявляються шляхом аналізу перспективних і стратегічних планів розвитку певного виду трудової (професійної) діяльності, рівня відповідності сучасним технологічним вимогам, тенденцій на світових ринках сировини, енергоносіїв, продуктивності праці та собівартості продукції (послуг), що виготовляється, на підприємствах відповідного виду економічної діяльності тощо;

3) можливі напрями кар'єрного зростання за відповідною професією (видом професійної діяльності).

Вивчається інформація, надана підрозділом або фахівцем з питань професійного розвитку працівників відповідних підприємств, установ, організацій, професійними асоціаціями, організаціями роботодавців та їхніх об'єднань, організаціями профспілок та їхніх об'єднань,

відповідно до їхнього розвитку підприємств відповідного виду економічної діяльності, впровадження новітніх технологій, технічного переоснащення тощо;

4) перелік закладів освіти та перелік наявних освітніх кваліфікацій.

Вивчається інформація щодо закладів освіти та надання ними освітніх послуг та переліку наявних кваліфікацій. Інформація отримується у центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, державних органах, яким підпорядковані заклади освіти, Єдиній державній електронній базі з питань освіти, у профільних закладах освіти тощо;

5) стандарти, положення та інші нормативно-технічні документи підприємств, установ, організацій, які регламентують відповідний вид економічної діяльності.

Вивчаються нормативно-технічні документи підприємства, а також міжнародні акти, які регулюють відповідну професійну діяльність (наприклад, лікарів, моряків, пілотів тощо). Формується перелік нормативних матеріалів, які будуть використані під час формування професійних стандартів;

6) умови зайнятості, оплата праці, надбавки, рівень соціального захисту працівників відповідного професійного спрямування.

Дані беруться із галузевої угоди, колективних договорів підприємств, установ, організацій щодо розміру заробітної плати працівників відповідних професій (професійних назв робіт, посад) і змісту положень соціального захисту працівників. Ця інформація необхідна для аналізу та визначення перспектив розвитку певного виду професійної діяльності;

7) сукупність чинників зовнішнього середовища, що впливають на здоров'я та працездатність людини у процесі роботи.

Вивчається інформація щодо умов праці, виробничого середовища, професійних ризиків для здоров'я працівників, засобів індивідуального захисту, віднесення робіт до категорії із шкідливими і важкими умовами праці та визначення права працівників на пільги та компенсацію за роботу тощо. Ця інформація вибирається із матеріалів атестації робочих місць за умовами праці підприємства, установи, організації.

Відбираються чинники виробничого середовища, які формують важкість і шкідливість умов праці на робочому місці, становлять ризики для здоров'я зайнятих осіб. Також наводяться показники професійної захворюваності, перелік пільг і компенсацій, які надаються.

Додаток 2
до Методики розроблення
професійних стандартів
(підпункт 2 пункту 1 розділу III)

АНКЕТИ

для опитування досвідчених працівників у певній сфері професійної діяльності

1. Анкета № 1 "Визначення трудових функцій"

Шановний колего!

			трудовах функцій)
1			
2			
3			
...			

Дякуємо за роботу та професіоналізм!

2. Анкета № 2 "Визначення предметів і засобів праці, професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), знань, умінь і навичок, необхідних для виконання трудових функцій"

Шановний колего!

За результатами експертного опитування за анкетною № 1 "Визначення трудових функцій", у якому Ви брали участь, робоча група сформувала перелік трудових функцій.

Просимо Вас як експерта ознайомитися із запропонованою робочою групою інформацією щодо предметів і засобів праці, необхідних для виконання кожної з визначених трудових функцій, висловити пропозиції та зауваження (таблиці 1 або 2). Зверніть увагу на те, що для робітничих професій предмети та засоби праці може бути деталізовано. За потреби деталізації предметів і засобів праці зазначаються обладнання, устаткування, продукти, матеріали та інструмент, необхідні для виконання трудових функцій.

Для деталізації переліку предметів і засобів праці рекомендується використовувати таблицю 1.

Таблиця 1

Перелік предметів і засобів праці (обладнання, устаткування, продукти, матеріали та інструмент), необхідних для виконання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Необхідне обладнання, устаткування	Необхідні продукти, матеріали	Необхідний інструмент
1				
2				
3				
...				

Таблиця 2

Перелік предметів і засобів праці, необхідних для виконання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Необхідні предмети праці	Необхідні засоби праці
1			
2			
3			
...			

Так само опрацюйте інформацію щодо професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), необхідних для виконання трудових функцій (таблиця 3). Зазначте вимоги до компетентності працівника за кожною трудовою функцією певної професії, необхідні для її успішного виконання.

Таблиця 3

Перелік професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій), необхідних для виконання трудових функцій

№ з/п	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)
1		
2		
3		
...		

Зазначте необхідні для виконання кожної з визначених трудових функцій знання, уміння та навички (таблиця 4).

Таблиця 4

Перелік знань, умінь і навичок, необхідних для виконання трудової функції

№ з/п	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Необхідні знання	Необхідні уміння і навички
1				
2				

3				
...				

Дякуємо за роботу та професіоналізм!

Додаток 3
до Методики розроблення
професійних стандартів
(пункт 2 розділу III)

ПРИКЛАД оформлення професійного стандарту

Кухар

1. Загальні відомості професійного стандарту

1.1. Основна мета професійної діяльності - приготування та відпуск страв, кулінарних виробів та напоїв

1.2. Назва виду економічної діяльності (код згідно з КВЕД [ДК 009:2010](#)):

Секція I	Тимчасове розміщення й організація харчування	Розділ 56	Діяльність і забезпечення стравами і напоями	Групи: 56.1	Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування Постачання готових страв Обслуговування напоями
				56.2	
				56.3	

1.3. Назва виду професійної діяльності (код згідно з КП [ДК 003:2010](#)):

Розділ	Клас	Підклас
5	512	5122
Працівники сфери торгівлі і послуг	Доглядачі будинків та працівники закладів ресторанного господарства	Кухарі

1.4. Назва професії (професійна назва роботи) (назва та код згідно з КП [ДК 003:2010](#)): кухар 5122

1.5. Узагальнена назва професії: кухар

1.6. Професійна кваліфікація: кухар 3, 4, 5 розряду, старший кухар, шеф-кухар, завідувач виробництва (в закладах харчування)

...

6. Опис трудових функцій

Приклад опису одиниці професійного стандарту (трудових функцій і професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них):

Умовне позначення	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Умовне позначення
А	Здійснювати підготовчі процеси в роботі кухаря	Здатність готувати робоче місце	А.1.1
		Здатність підбирати та готувати виробничий інвентар, інструменти та кухонний посуд, устаткування	А.1.2
		Здатність підбирати та готувати столовий посуд і прибори	А.1.3
В	Проводити підготовчі операції до технологічного процесу приготування страв, кулінарних виробів та напоїв	Здатність проводити механічну кулінарну обробку овочів та грибів, фруктів, ягід, горіхів	В.1.1
		Здатність нарізати овочі, гриби, фрукти та ягоди механічним і ручним способами у простих і складних формах	В.1.2
		Здатність проводити механічну кулінарну обробку баранячих туш, четвертин яловичини, напівтуш телятини, свинини та підготовку окремих частин м'яса	В.1.3
		Здатність проводити механічну кулінарну обробку домашньої птиці	В.1.4
		Здатність проводити механічну кулінарну обробку дичини	В.1.5
		Здатність проводити механічну кулінарну обробку риби з кістковим і хрящовим скелетами	В.1.6
		Здатність проводити механічну кулінарну обробку нерибних морепродуктів	В.1.7
		Здатність готувати напівфабрикати з різних видів риби та м'яса	В.1.8
С	Проводити технологічний процес приготування страв, кулінарних виробів і напоїв	Здатність готувати страви згідно з нормативно-технологічною документацією	С.1.1
		Здатність проводити технологічні процеси приготування страв і напоїв	С.1.2

		Оформлювати та відпускати страви	C.1.3
--	--	----------------------------------	-------

Приклад опису одиниці професійного стандарту (перелік знань, умінь і навичок, необхідних для виконання трудової функції):

Трудова функція А. "Здійснювати підготовчі процеси в роботі кухаря", трудова дія "Підбирати та готувати столовий посуд і прибори"

Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Предмети та засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, продукти, інструмент)	Знання	Уміння та навички
А Здійснювати підготовчі процеси в роботі кухаря	А.1.3 Здатність підбирати та готувати столовий посуд і прибори	Столовий посуд; кухонний посуд; столи виробничі; столові прибори, білизна; столи виробничі; універсальна кухонна машина; шафа пекарна; шафа холодильна; машина картоплеочисна; овочерізка універсальна дискова; машина для протирання овочів та продуктів; м'ясорубка для подрібнення сирого м'яса та риби; машина тістомісильна; фритюрниця, сковорода, котел електричні	3.1. Класифікація столового посуду та приборів; 3.2. Види та призначення столового посуду та приборів; 3.3. Вимоги до якості підготовленого столового посуду та приборів; 3.4. Правила очищення та оброблення різних видів столового посуду та приборів; 3.5. Вимоги до санітарії та гігієни під час підготовки столового посуду та приборів; 3.6. Вимоги до особистої гігієни під час підготовки столового посуду та приборів; 3.7. Правила зберігання мийних та дезінфікувальних засобів; 3.8. Правила зберігання чистого столового посуду та приборів	У.1. Підготувати до роботи столовий посуд і прибори з дотриманням правил санітарії та гігієни; У.2. Користуватися мийними та дезінфікувальними засобами для підготовки кухонного посуду та інвентарю до роботи; У.3. Дотримуватись інструкцій щодо використання мийних і дезінфікувальних засобів під час підготовки кухонного посуду та інвентарю до роботи; У.4. Забезпечувати правильне зберігання чистого столового посуду та приборів; У.5. Забезпечувати правильне зберігання мийних і дезінфікувальних засобів

Також у професійному стандарті може зазначатися інформація щодо вимог до рівнів кваліфікації працівників, які виконують певний вид трудової/професійної діяльності; щодо базових вимог до рівня кваліфікації, вимог до практичного досвіду та стану здоров'я; щодо вимог до професійної освіти й навчання; загальна інформація про вид професійної/трудова діяльності чи професію. Таку інформацію готує експертна робоча група з розроблення професійного стандарту або представники розробника.

Додаток 4
до Методики розроблення
професійних стандартів
(пункт 2 розділу III)

ПРИКЛАД оформлення професійного стандарту

Електрогазозварник

1. Загальні відомості професійного стандарту

1.1. Основна мета професійної діяльності - виготовлення, реконструкція, монтаж, ремонт і побудова конструкцій різного призначення із застосуванням ручного, механізованого зварювання (наплавлення) і різання.

1.2. Назва виду економічної діяльності (код згідно з КВЕД [ДК 009:2010](#)):

Секція С	Переробна промисловість	Розділ 24	Металургійне виробництво	Група 24.1	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів
Секція С	Переробна промисловість	Розділ 25	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	Група 25.1	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій
Секція В	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Розділ 05	Добування кам'яного та бурого вугілля	Група 05.1 Клас 05.10	Добування кам'яного вугілля підземним або відкритим способом; очищення, сортування, калібрування, подрібнення, пресування тощо кам'яного вугілля для поліпшення його якості, зручності його транспортування та зберігання
Секція В	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Розділ 07	Добування металевих руд	Група 07.1 Клас 07.10	Добування залізних руд

1.3. Назва виду професійної діяльності (код згідно з КП [ДК 003:2010](#)):

Розділ	Клас	Підклас
7	72	7212
Кваліфіковані робітники з інструментом	Робітники металургійних та машинобудівних професій	Зварники та газорізальники

1.4. Назва професії (професійна назва роботи) (назва та код згідно з КП [ДК 003:2010](#)): електрогазозварник 7212

1.5. Узагальнена назва професії: зварник

1.6. Професійні кваліфікації: електрогазозварник 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 розряду

...

6. Опис трудових функцій

Приклад опису одиниці професійного стандарту (трудових функцій і професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них):

Умовне позначення	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Умовне позначення
А.1	Підготовка робочого місця	Здатність проводити огляд і перевірку електрогазозварювальної і газорізальної апаратури, пристроїв і пристосувань	А.1.1
		Здатність готувати робоче місце (огороження, заземлення, установлення знаків безпеки, протипожежні заходи безпеки, установка ширм, щитів, видалення горючих і вибухонебезпечних матеріалів, забезпечення провітрювання (газовибухобезпеки) замкнутих приміщень)	А.1.2
		Здатність читати креслення будь-якої складності	А.1.3
		Здатність готувати шви металоконструкцій, деталі машин і механізмів, труби і ємності (заходи протипожежної та вибухобезпеки, такі як промивка, випарювання, знежирення) перед зварювальними та різальними роботами, здатність готувати робоче місце	А.1.4
		Здатність готувати робоче місце після закінчення робіт, очищувати та транспортувати зварювальне обладнання та інструменти до місць зберігання, застосовувати протипожежні заходи безпеки	А.1.5

Б.1	Проведення щозмінних оглядів і технічне обслуговування устаткування та апаратури, які експлуатуються	Здатність перевіряти справність ізоляції зварювальних проводів та електродотримачів, надійність з'єднання усіх контактів	Б.1.1
		Здатність перевіряти напругу холостого ходу зварювального трансформатора (за наявності приладу)	Б.1.2
		Здатність перевіряти обов'язкове заземлення корпусів, шаф управління, джерел живлення, металевих частин пристосувань і оснащення, які не проводять струм	Б.1.3
		Здатність перевіряти справність наплавочної машини та справність пальника, різака, редукторів	Б.1.4
		Здатність перевіряти з'єднання комплекту газокисневого різання та герметичність вентилів, балонів	Б.1.5
		Під час роботи з ацетиленовими генераторами здатність перевіряти рівень рідини у водяному затворі і за потреби доливати воду до рівня контрольної пробки, а в сухому запобіжному затворі перевіряти стан розривної мембрани	Б.1.6
		Здатність перевіряти надійність приєднання газових рукавів до пальника або різака і редукторів	Б.1.7
В.1	Зварювання, наплавлення, різання металу під час виконання ремонтних робіт металоконструкцій і обладнання	Здатність нагрівати вироби і деталі перед зварюванням і наплавленням	В.1.1
		Здатність виконувати прихватку деталей, виробів та конструкцій у всіх просторових положеннях зварного шва	В.1.2
		Здатність виконувати ручне дугове зварювання й наплавлення, механізоване зварювання і наплавлення в середовищі захисних газів деталей, вузлів, конструкцій трубопроводів, апаратів, у тому числі складних і відповідальних, що працюють під різними видами навантажень, з вуглецевих і легованих сталей, кольорових металів і сплавів, чавуну, в різних просторових положеннях зварного шва	В.1.3
		Здатність виконувати газове зварювання деталей вузлів, конструкцій трубопроводів, апаратів, у тому числі складних і відповідальних, що працюють під різними видами навантажень, з вуглецевих і легованих сталей, кольорових металів і сплавів, чавуну, в різних просторових положеннях	В.1.4

		Здатність виконувати автоматичне зварювання і наплавлення деталей з вуглецевих і легированих сталей, кольорових металів і сплавів	B.1.5
--	--	---	-------

Приклад опису одиниці професійного стандарту (перелік знань, умінь і навичок, необхідних для виконання трудової функції):

Трудова функція В." Зварювання, наплавлення, різання металу під час виконання ремонтних робіт металоконструкцій і обладнання"

Трудові функції	Професійні компетентності	Предмети та засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, продукти, інструмент)	Знання	Уміння та навички
В.1 Зварювання, наплавлення, різання металу під час виконання ремонтних робіт металоконструкцій і обладнання	В.1.1 В.1.2 В.1.3 В.1.4 В.1.5	Електродотримачі; електроди; пальники для механізованого зварювання; зварювальний дріт і флюс, газу (активні, інертні); зварювальні пальники; редуктори; газоповітряний пальник; джерела живлення зварювальної дуги змінного і постійного струму; зварювальні кабелі; баластний реостат; установка для наплавлення деталей під флюсом; балони із захисними газами; гумотканинні рукави для газового зварювання в захисних газах; балони з горючими газами і киснем; ацетиленовий генератор	3.1. Ступені нагріву деталей перед зварюванням і наплавленням і засоби вимірювання температурного режиму; 3.2. Конструкція зварювальних та газоповітряних пальників; 3.3. Технології та особливості ручного дугового зварювання і наплавлення, механізованого зварювання й наплавлення в середовищі захисних газів деталей, вузлів, конструкцій різної складності, виготовлених із різних металів і сплавів; 3.4. Технології та особливості	У.1. Користуватися зварювальним і газоповітряним пальником; У.2. Користуватися засобами вимірювання температури; У.3. Використовувати технологію і виконувати ручне дугове зварювання і наплавлення, механізоване зварювання і наплавлення в середовищі захисних газів деталей, вузлів, конструкцій різної складності, виготовлених із різних металів і сплавів; У.4. Використовувати технологію і виконувати газове зварювання

			газового зварювання деталей, вузлів, конструкцій різної складності, виготовлених із різних металів і сплавів; 3.5. Технології зварювання та наплавлення деталей із застосуванням зварювальних автоматів і установок	деталей, вузлів, конструкцій різної складності, виготовлених із різних металів і сплавів; У.5. Виконувати зварювання і наплавлення деталей із застосуванням зварювальних автоматів і установок
--	--	--	--	---

Додаток 5
до Методики розроблення професійних стандартів
(пункт 3 розділу III)

ЗРАЗОК оформлення та наповнення професійного стандарту

1. Загальні відомості професійного стандарту
1.1. Основна мета професійної діяльності Стисло зазначається найбільш характерна ознака професійної діяльності. Наприклад, для професії "кухар" основна мета професійної діяльності - "приготування та відпуск страв, кулінарних виробів та напоїв"
1.2. Назва виду економічної діяльності Зазначаються назва секції, розділу, групи та класу виду економічної діяльності та їхній код згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 "Класифікація видів економічної діяльності". Наприклад: Секція I. Тимчасове розміщення й організація харчування; Розділ 56. Діяльність і забезпечення стравами і напоями; групи 56.1. Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування, 56.2. Постачання готових страв, 56.3. Обслуговування напоями
1.3. Назва виду професійної діяльності Зазначається назва розділу, класу, підкласу чи групи класифікаційного угруповання та їхній код згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 "Класифікатор професій" (далі - КП). Для нашого прикладу: 5122 Кухарі
1.4. Назва професії (професійна назва роботи) Зазначається код професії / професійної назви роботи згідно з КП. Розробникам треба розуміти відмінність між професією та професійною назвою роботи. Професійна назва роботи є складовою професії та, як правило, збігається з однією чи декількома трудовими функціями (одиницями професійного стандарту). Для нашого прикладу: "кухар" - професія, а "кухар судновий" чи "шеф-кухар" - професійні назви роботи, які мають однаковий код КП - 5122

<p>1.5. Узагальнена назва професії</p> <p>За потреби зазначаються узагальнені назви професій або нові їхні назви, що виникають у процесі функціонального аналізу: металург, будівельник, науковець, бариста, спічрайтер тощо</p>
<p>1.6. Професійна кваліфікація</p> <p>Зазначається професійна кваліфікація чи професійна кваліфікація за розрядом (класом, категорією, групою) або назва професійної кваліфікації</p>
<p>1.7. Вимоги до державної сертифікації</p> <p>За потреби в цьому підрозділі зазначається наявність вимог до незалежного оцінювання та присвоєння професійних кваліфікацій відповідно до чинних нормативно-правових актів. До так званих регульованих належать професії, зокрема, "моряк", "пілот", "диспетчер авіаційного руху", "фахівець з неруйнівного контролю", "адвокат", "нотаріус" тощо</p>
<p>1.8. Назви типових посад</p> <p>За потреби зазначаються посади, які може обіймати особа за відповідною професією, віднесеною до розділів КП: 1 (Керівники), 2 (Професіонали) та 3 (Фахівці). Наприклад, для професії "кухар" це можуть бути посади "кухар 3 (4, 5) розряду", "старший кухар", "шеф-кухар"</p>
<p>1.9. Місце професії (посади, професійної назви роботи) в організаційно-виробничій структурі підприємства (установи, організації)</p> <p>У цьому підрозділі зазначається назва структурного підрозділу підприємства, установи, організації (цех, зал, дільниця, відділ, сектор, департамент тощо), де розташовано робоче місце працівника чи переважно відбувається/здійснюється його трудова (професійна) діяльність; під чийм безпосереднім керівництвом він працює; кому із працівників він може давати доручення, розпорядження, вказівки тощо.</p> <p>Для нашого прикладу: кухня, цех, зал чи інше приміщення, призначене для приготування їжі; підпорядкованість начальнику зміни/цеху або шеф-кухарю тощо</p>
<p>1.10. Умови праці</p> <p>За потреби зазначаються умови праці, які характеризують виконання робіт за відповідною професією, в тому числі шкідливі, важкі та несприятливі, зокрема щодо температурних, радіаційних та атмосферних характеристик, допустимих рівнів запилення, шуму, вібрації тощо. Для професії "кухар" допустимі умови праці з окремою наявністю ризиків від впливу високих температур біля кухонних плит та інших гарячих поверхонь</p>
<p>1.11. Засоби захисту</p> <p>За потреби зазначаються індивідуальні (спеціальний одяг, взуття, головні убори, респіратори тощо) та колективні (вогнегасники, кондиціонери, витяжки тощо) засоби захисту</p>
<p>1.12. Умови допуску до роботи за професією</p> <p>За потреби зазначаються вимоги до певної професії. Наприклад: проходження медичного огляду, психофізіологічної експертизи, навчання щодо безпечного ведення робіт; навчання з охорони праці та пожежної безпеки; навчання з технічної експлуатації обладнання; отримання дозволу на виконання робіт з підвищеною небезпекою; стажування на робочому місці у визначений керівництвом строк тощо</p>
<p>1.13. Документи, що підтверджують професійну та освітню кваліфікації, їх віднесення до рівня НРК</p> <p>Зазначаються назви документів про присвоєння освітньої (за наявності) та професійної кваліфікацій (диплом, свідоцтво, посвідчення, сертифікат тощо); рівень НРК для цієї (цих) кваліфікації(ій).</p> <p>Для нашого прикладу: диплом про присвоєння освітньої кваліфікації "кваліфікований робітник" та професійної кваліфікації "кухар 3 (4, 5) розряду". Для цієї професії, виходячи з компетентностей, зазначених у професійному стандарті, та з описів (дескрипторів) НРК, "кухар</p>

4 розряду" належить до 3 рівня НРК, а "кухар 5 розряду" - до 4 рівня НРК				
2. Навчання та професійний розвиток Зазначаються (де це необхідно) часткові професійні кваліфікації та рівні НРК, які їм відповідають				
2.1. Первинна професійна підготовка (назва кваліфікації)				
2.2. Перепідготовка (назва кваліфікації)				
2.3. Підвищення кваліфікації з присвоєнням нового рівня освіти (назва кваліфікації)				
2.4. Підвищення кваліфікації без присвоєння нового рівня освіти (назва кваліфікації)				
2.5. Спеціальне, спеціалізоване навчання (назва кваліфікації)				
3. Нормативно-правова база, що регулює відповідну професійну діяльність				
4. Загальні компетентності До загальних компетентностей, притаманних усім трудовим функціям за певною професією, належать соціальні, екологічні тощо, наприклад: уважність; розвинена зорова та слухова пам'ять; емоційна стійкість; стресостійкість; відповідальність; розвинена орієнтація в просторі; здатність до адаптації; здатність діяти в нестандартних ситуаціях; здатність працювати в команді; запобігання конфліктним ситуаціям. Для професії "кухар" загальними компетентностями є здатність відповідально ставитися до професійної діяльності; володіння професійною лексикою; здатність діяти в нестандартних ситуаціях; здатність працювати в команді; дотримання професійної етики; запобігання конфліктним ситуаціям; здатність прогнозувати результати діяльності				
5. Перелік трудових функцій Подаються умовні позначення та назви трудових функцій професійного стандарту. Такі позначення встановлює робоча група. Це може бути цифрове (1, 2, 3, ...), літерне (А, Б, В, ...) чи змішане позначення. У нашому прикладі обрано літерне позначення: А. Проводити підготовку до технологічного процесу приготування страв, кулінарних виробів та напоїв. В. Проводити технологічний процес приготування страв, кулінарних виробів і напоїв				
6. Опис трудових функцій Подаються умовні позначення та назви трудових функцій, компетентностей, знань, умінь і навичок. Такі позначення встановлює робоча група. Це може бути цифрове (1, 2, 3, ...), літерне (А, Б, В, ...) чи змішане позначення. У нашому прикладі наведено змішане умовне позначення: трудова функція позначається літерою (наприклад, А), компетентність - цифрою після літери, яка позначає трудову функцію (наприклад, А.1.), позиція щодо необхідних знань - літерою В, а після неї цифрою (А.1.В.1.), необхідне уміння чи навичка - літерою У чи Н відповідно, а після неї порядковою цифрою (А.1.У.1. чи А.1.Н.1.)				
Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Предмети та засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, продукти,	Знання	Уміння та навички

		інструмент)		
А. Проводити підготовку до технологічного процесу приготування страв, кулінарних виробів та напоїв	А.1. Проводити механічну кулінарну обробку дичини	Індивідуальні та колективні засоби захисту, кухонне обладнання та інвентар, санітарні та мийні засоби, холодильники, морозильні шафи тощо	В.1. Основні характеристики різних видів дичини (тушок диких тварин і птиці); В.2. Харчова цінність різних видів дичини; В.3. Вимоги до якості охолодженої та замороженої дичини; В.4. Правила зберігання різних видів дичини в охолодженому та замороженому вигляді; В.5. Способи оброблення дичини: обскубування, обсмалювання, видалення крилець, голів, шийок і ніжок, потрошіння, доочищення, промивання, нарізання, розрубання, знімання м'якоті, вимочування, маринування, порціонування, охолодження, заморожування; В.6. Види технологічного обладнання та виробничого інвентарю для оброблення дичини	У.1. Дотримуватися умов зберігання дичини в охолодженому і замороженому вигляді; У.2. Перевіряти органолептичним способом якість охолодженої та замороженої дичини; У.3. Забезпечувати температурний режим і терміни розморожування дичини з урахуванням вимог до харчової безпеки; У.4. Проводити механічну кулінарну обробку дичини; У.5. Підбирати виробничий інвентар і технологічне обладнання та безпечно користуватися ним під час оброблення дичини; У.6. Забезпечувати температурний режим і терміни зберігання під час охолодження та заморожування дичини з урахуванням вимог до харчової безпеки
7. Дані щодо розроблення та затвердження професійного стандарту				
7.1. Розробник професійного стандарту				
7.2. Суб'єкт перевірки професійного стандарту				
7.3. Дата затвердження професійного стандарту				

7.4. Дата внесення професійного стандарту до Реєстру професійних стандартів

7.5. Рекомендована дата наступного перегляду професійного стандарту
